

indrømme, at den Modstand, vi mødte, delvis hos Finantsministeren, men ogsaa paa andre Steder her i Thinget og navnlig i Landsthinget mod Forslaget om en ny § 3, i Virkeligheden har vist sig at være mere begrundet, end maatte Flere af dem, der gjerne vilde have havt den, dengang kunde indse, og det navnlig som en Følge af Forholdenes Udvikling efter den nye tydske Lov. Det vilde nu ikke se godt ud at sætte Nygen—Kalmars, Texel—Vindsnæs som den Grændse, indenfor hvilken Skibsaarsagen skulde bortfalde og ellers vedblive; thi i Virkeligheden vilde det, hvad vi ogsaa vare opmærksomme paa i Slutningen af Forhandlingerne i Foraaret, hvorfor vi vare saa meget villigere til at lade den falde, saa godt som bevirke det Modfatte af, hvad vi kunde ønske efter Forholdenes Udvikling. Jeg siger, at jeg vilde ønske, at vi kunde komme til et Resultat om denne Sag, der er forberedt mellem alle Parter fra Foraarets Forhandlinger, og det skulde interessere, om den erede Finantsminister kunde afslæge sine Betænkeligheder og imødefomme Anstuelserne i denne Retning, selv om han skulde overraske En eller Anden af os ved denne Imødefkommen. — Siden jeg taler om disse Ting, der ligge under Finantsministeriet, er der et Spørgsmaal, som det erede Medlem for Maribo Amts 2den Valgfreds (Lund) bragte paa Bane, der forekommer mig naturligen at kunne henvises ikke just til selve Statskassen, men til et Institut under Finantsministeriet, nemlig Livrent- og Forsørgelsesanstalten. Jeg tror, at, uagtet det erede Medlems Foredrag ligesom vakte nogen Indsigelse, havde det erede Medlem fuldstændig Ret i sine Betragtninger over Geistlighedens Pensioneringsforhold. Jeg vil ikke sige, at jeg tror, at Liden for Diebstikket er til at foretage den ønskede Forandring; men jeg haaber, at det erede Medlem fremtidig vil være virksom for, at vi kunne faae en god Præstelønningslov i det Hele. (En Stemme: En god?). Ja, en god; thi flette Love kunne vi faae nok af. Faae vi nemlig en god Præstelønningslov, ville ogsaa Pensioneringsforholdene blive heldigere ordnede. Men hans Forslag pegede, efter min Mening, paa Livrente- og Forsørgelsesanstalten, og jeg siger: mon der ikke, naar der tales om indvortes Kampe, fremtalde af det økonomiske Mellemværende mellem den affkedige og den indsatte Præst, foregaar noget Beslægtet i manges ung Gaardmands Bryst efter Aitredelsen af Gaarden eller hos hvilken som helst anden Mand, der tiltræder en Bestilling, naar Betingelsen for begges Aitredelse er, at der skal betales Afgift til Forælderens i hans Levetid. Dengang vi vedtog Lovene om Livrente- og Forsørgelsesanstalten — det er nævnt af et eret Medlem, det er ikke nogen ny Tanke — nærde vi Forhaandning om, at den skulde vise sig nyttig for Exempel paa den

i en borgerlig Stilling, og som satte Bo, skulde sige til sig selv: Nu vil jeg sikke mig min Aftegt ved at indbetale enten eengang for alle eller aarlig i 30 Aar saa og saa Meget, saa at jeg kan sige til mine Arvinger: Vær saa artig, tag det Hele, jeg kan leve uafhængig af Her. De havde da kun Grund til at ønske ham et langt Liv, idet de ikke havde Andet end Glæde og Fordel af ham. Nu er det jo saaledes, at selv om vi ikke se Sagen saa alvorlig som den erede Medborger, der har udgivet Bogen „So Samfundsonder“, maa vi dog indrømme, at der er en farlig Fristelse i Forholdet. Jeg vilde ønske, at vi ved et sundt Kjendskab til disse Forhold og ved en gennem en Beregning af Taxterne tidsvarende indrettet Ordning af Livrente- og Forsørgelsesanstalten, saa at den blev saa billig, som Statskassen og en fornuftig Administration kan taale det, kunde bane Vej for en langt stærkere Benyttelse af den, end hidtil har været Tilfældet.

Om Landbosagen skal jeg ikke udtale mig vidtløftig. Jeg erkjender, og det tror jeg, at Alle erkjende, at det er tidsvarende i denne Forbindelse at tale om Amerika. Jeg tror, at den Sætning, vi kjende fra vore unge Dage: „Stade, at Amerika ligge skal saa langt herfra“, ikke mere holder Stik, og det har interesseret mig at høre de Betragtninger, som erede Medlemmer i den Anledning have anstillet. Derjom Staten kan hjælpe den private Virksomhed og Foretagelsesaaend indenfor passende Grændser, uden at svække selve denne private Foretagelsesaaend og Virksomhed, hvorpaa det naturligvis saa godt som udelukkende kommer an, saa tror jeg, at Alle ville være med. — Jeg har, tror jeg, med Hensyn til Landbosforholdene tidligere nævnt en Sag, som jeg atter her skal berøre. Der har i de sidste Aar været anvendt umaadelige Kapitaler paa Kraftfoder og Kunstgjødning (En Stemme: Altfor meget!), og det er et Spørgsmaal, om der ikke, saaledes som det erede Medlem nu siger, er anvendt altfor Meget derpaa. Jeg har tidt, naar jeg har talt med Landmænd om disse Ting, skjønt jeg kjendte deres Udbannelse i det Hele og deres Kundskaber paa Remiens Omraade, maattet sige: Mon dog ikke erede Statsborgere betale til udenlandske Fabrikanter og ogsaa til indenlandske umaadelige Summer, som aldrig komme deres Drift til Nytte, fordi de, selv om der foreligger en Analyse, ikke kunne stole paa eller ikke have Forstand paa at se, om den Sammensætning, de have kjøbt, just er skikket til den Jord, de have? Og jeg har tidt maattet spørge, om dette ikke vilde være et dobbelt Tab, først et positivt Tab ved den ringere Værdi, som de faae for deres Penge og dernæst et andet endnu farligere Tab derved f. Ex., at deres Forventning, efter at de i en Række af Aar — vi kunne jo nævne 15 — havde anvendt hele deres Overskud paa majsommelig at forbedre deres Jorder, og der kom Et eller Andet i Veien, hvor-